

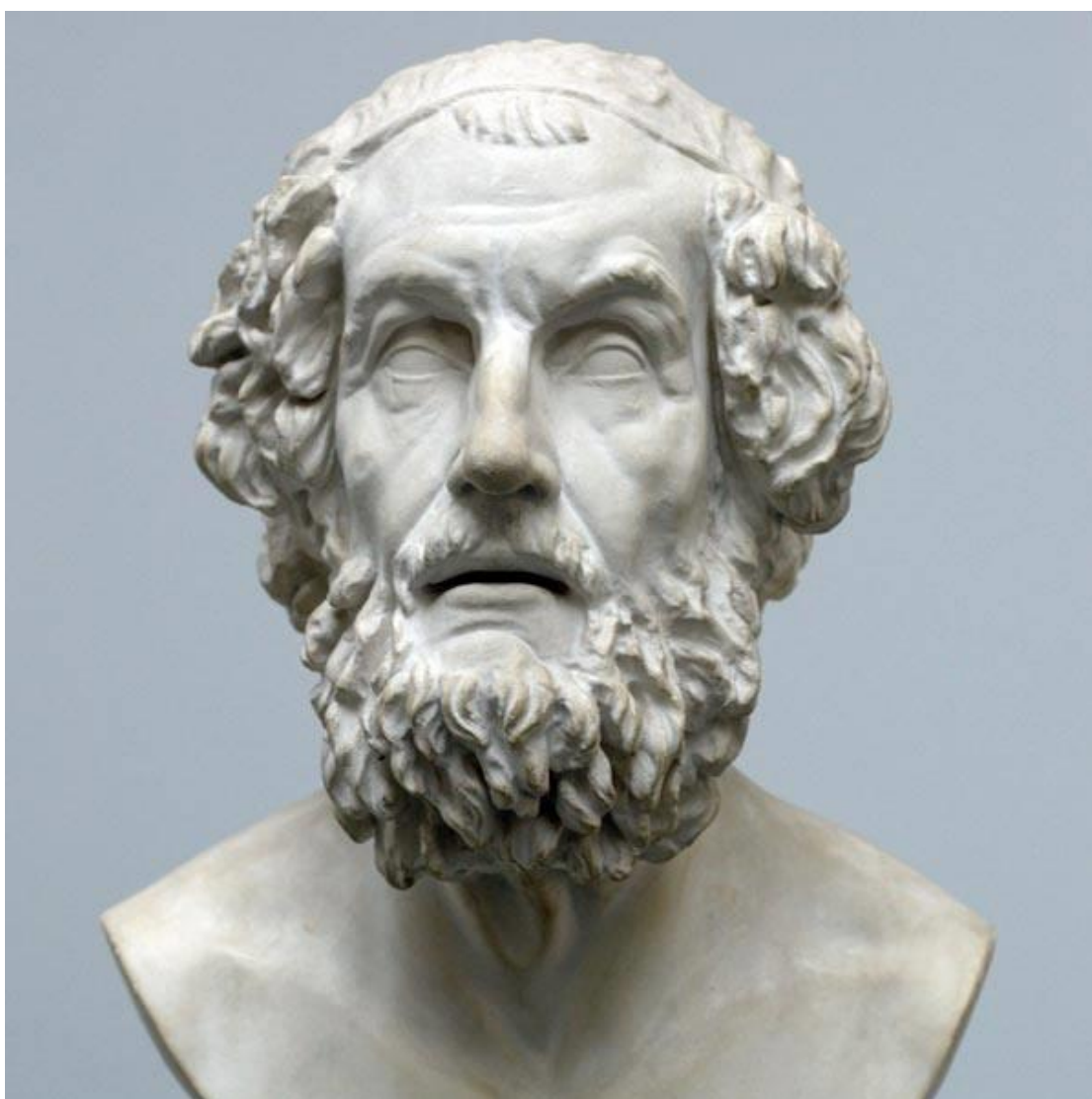


ΑΣΩΠΟΥ 15 - 18901 ΣΑΛΑΜΙΝΑ - ΤΗΛ. 210-46 77 037 - ΤΗΛ. /FAX : 210-46 73 814
e-mail: iliadi_edu@otenet.gr - ΗΛ/ΚΗ Δ/ΝΣΗ: www.iliadi.edu.gr

Ομαδική Εργασία

Όμηρος

Οδύσσεια – Ιλιάδα



Τάξη ΣΤ΄
Σχολικό έτος: 2022 – 2023

Πρόλογος

Έχοντας την τύχη και την τιμή να έχουμε γεννηθεί σε μία χώρα που δημιουργήθηκαν τα πρώτα έργα της Ευρωπαϊκής και Δυτικής λογοτεχνίας, θεωρώ χρέος μου σαν εκπαιδευτικός να μνήσω και να γνωρίσω στους μαθητές μου το συναρπαστικότερο κείμενο της παγκόσμιας λογοτεχνίας, την Οδύσσεια, το ποίημα του νόστου, το πιο πολυδιαβασμένο έργο όλων των εποχών.

Η λογοτεχνική, η ιστορική, και η παιδαγωγική του αξία είναι τεράστια και φέτος εμείς βάλαμε ένα βέλος στη φαρέτρα των μαθητών μας στο οποίο θα στηριχθούν για να γεμίσουν γνώσεις και εμπειρίες από το έπος του Ομήρου και τον πολυμήχανο ήρωα του, τον Οδυσσέα, στη συνέχεια της μαθητικής τους ζωής.

Η δασκάλα,
Ζερβού Λένα



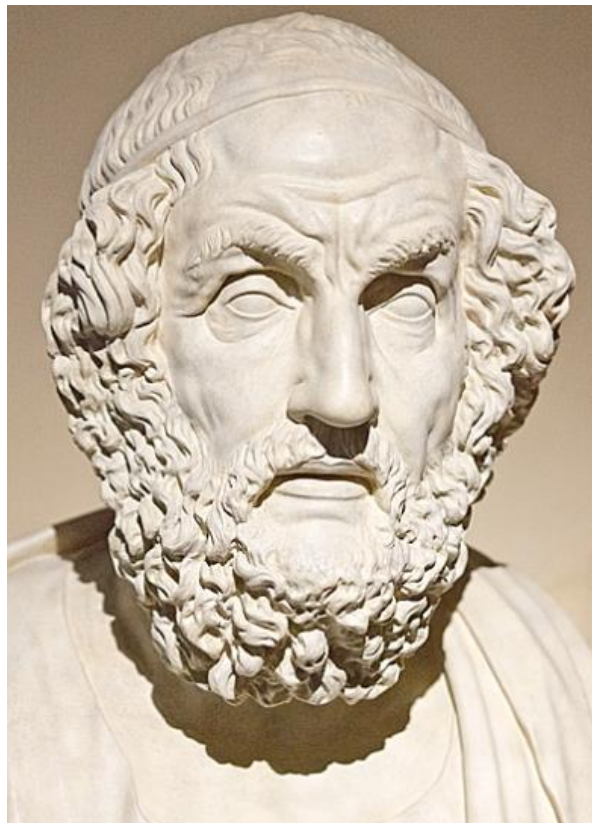
Όμηρος

Ο Όμηρος ήταν αρχαίος Έλληνας ποιητής και ο πρώτος μεγάλος δημιουργός της ευρωπαϊκής και δυτικής λογοτεχνίας.

Είναι ο ποιητής των έργων της «Ιλιάδας» και της «Οδύσσειας» που ήταν τα πρώτα κείμενα της Ιστορικής περιόδου της αρχαίας Ελλάδας, γνωστών ως «Ομηρικών Επών». Η Ιλιάδα αποτελείται από περίπου 15.000 στίχους και αναφέρεται στις 51 αποφασιστικής σημασίας ημέρες του πολέμου της Τροίας, ο οποίος συνολικά διήρκεσε, σύμφωνα με τον μύθο, 10 χρόνια.

Η Οδύσσεια αποτελείται από περίπου 12.000 στίχους και περιγράφει τον δεκαετή αγών του Οδυσσέα για τον νόστο.

Τα ομηρικά έπη αποτέλεσαν ένα πολύ σημαντικό στοιχείο της αρχαίας ελληνικής παιδείας. Για τον Πλάτωνα, ο Όμηρος ήταν εκείνος ο οποίος εκπαίδευσε την Ελλάδα.



Ο Όμηρος ήταν αρχαίος Έλληνας ποιητής και ο πρώτος μεγάλος δημιουργός της ευρωπαϊκής και δυτικής λογοτεχνίας. Είναι ο ποιητής των έργων της *Ιλιάδας* και της *Οδύσσειας*, από τα πρώτα κείμενα της Ιστορικής περιόδου της αρχαίας Ελλάδας, γνωστών ως «Ομηρικών Επών». Η *Ιλιάδα* αποτελείται από περίπου 15.000 στίχους και αναφέρεται στις 51 αποφασιστικής σημασίας ημέρες του πολέμου της Τροίας, ο οποίος συνολικά διήρκεσε, σύμφωνα με τον μύθο, 10 χρόνια. Η *Οδύσσεια* αποτελείται από περίπου 12.000 στίχους και περιγράφει τον δεκαετή αγώνα του Οδυσσέα για τον νόστο (επιστροφή στην πατρίδα του Ιθάκη μετά την κατάληψη της Τροίας).

Η γλώσσα των κειμένων είναι η ομηρική ελληνική, μια λογοτεχνική γλώσσα με ανάμειξη χαρακτηριστικών από την ιωνική και την αιολική διάλεκτο με κύρια επιρροή την ανατολική ιωνική διάλεκτο. Πολλοί ερευνητές πιστεύουν ότι αρχικά τα ποιήματα μεταδόθηκαν προφορικά.

Τα ομηρικά έπη αποτέλεσαν ένα πολύ σημαντικό στοιχείο της αρχαίας ελληνικής παιδείας. Για τον Πλάτωνα, ο Όμηρος ήταν εκείνος ο οποίος "τὴν Ἑλλάδα πεπαίδευκεν" (εκπαίδευσε την Ελλάδα). Από την κλασική αρχαιότητα μέχρι σήμερα, η επιρροή των ομηρικών επών στο δυτικό πολιτισμό έχει υπάρξει μεγάλη, επιδρώντας στη δημιουργία μερικών εκ των μεγαλύτερων έργων στη λογοτεχνία, τη μουσική, την τέχνη και τον κινηματογράφο.

Το ζήτημα σχετικά με το ποιος, πού, πότε και υπό ποιες συνθήκες συντέθηκαν η *Ιλιάδα* και η *Οδύσσεια*, αποτελούν αντικείμενο συζήτησης. Γενικά είναι αποδεκτή η άποψη ότι τα δύο έργα γράφτηκαν από διαφορετικούς ανθρώπους. Πιστεύεται ότι αυτά τα δύο έργα συντέθηκαν κάποια στιγμή στο τέλος του 8ου ή στις αρχές του 7ου αιώνα π.Χ. Στην κλασική αρχαιότητα κυκλοφορούσαν πολλές αναφορές σχετικά με την ζωή και το έργο του, εκ των οποίων η πιο γνωστή και δημοφιλής ήταν το ότι ήταν ένας τυφλός ραψωδός από την Ιωνία. Οι σύγχρονοι μελετητές θεωρούν τις αναφορές αυτές θρυλικές.

Αρχαίες μαρτυρίες για τη ζωή και το έργο του

Διαθέτουμε επτά βίους του Ομήρου, που προέρχονται από την αρχαιότητα. Η καταγωγή του φαίνεται πως ήταν από την Ιωνία και θρυλείται ότι επτά πόλεις ερίζουν για την καταγωγή του, με επικρατέστερες τη Σμύρνη και τη Χίο. Ως γονείς του αναφέρονται ο Μαΐων και η Κριθίδα και λέγεται ότι το πραγματικό του όνομα ήταν Μελησιγένης, επειδή γεννήθηκε κοντά στον ποταμό Μέλητα της Σμύρνης και ότι πήρε αργότερα το όνομα «Όμηρος», είτε επειδή ήταν τυφλός (στα Αρχαία Ελληνικά «ὥς μὴ ὀρῶν»), είτε επειδή ήταν όμηρος των Κολοφωνίων στον πόλεμο με τη Σμύρνη. Σύμφωνα με τους βίους του, περιόδευσε απαγγέλλοντας τα έργα του στις ελληνικές πόλεις, απέκτησε

μεγάλη φήμη, αλλά σε ένα διαγωνισμό με τον Ησίοδο στη Χαλκίδα δεν πήρε βραβείο, επειδή προτιμήθηκε ο Ησίοδος ως ποιητής που εξυμνούσε την ειρήνη. Ως τόπος θανάτου του παραδίδεται η Ίος.

Αργυρή δραχμή με κεφαλή του Απόλλωνα αριστερά και τον Όμηρο καθήμενο δεξιά, Σμύρνη, 1ος αιώνας π.Χ.

Εκτός από την *Ιλιάδα* και την *Οδύσσεια*, στην αρχαιότητα αποδόθηκαν στον Όμηρο και άλλα έπη του τρωικού κύκλου, αρκετοί θρησκευτικοί ύμνοι, η επική παρωδία *Βατραχομομαχία* και μια κωμική διήγηση για έναν χαζό ήρωα, τον Μαργίτη. Στον Όμηρο αποδίδονται και δύο προφανώς ψευδεπίγραφα επιγράμματα της Παλατινής Ανθολογίας (VII 153 και XIV 147).

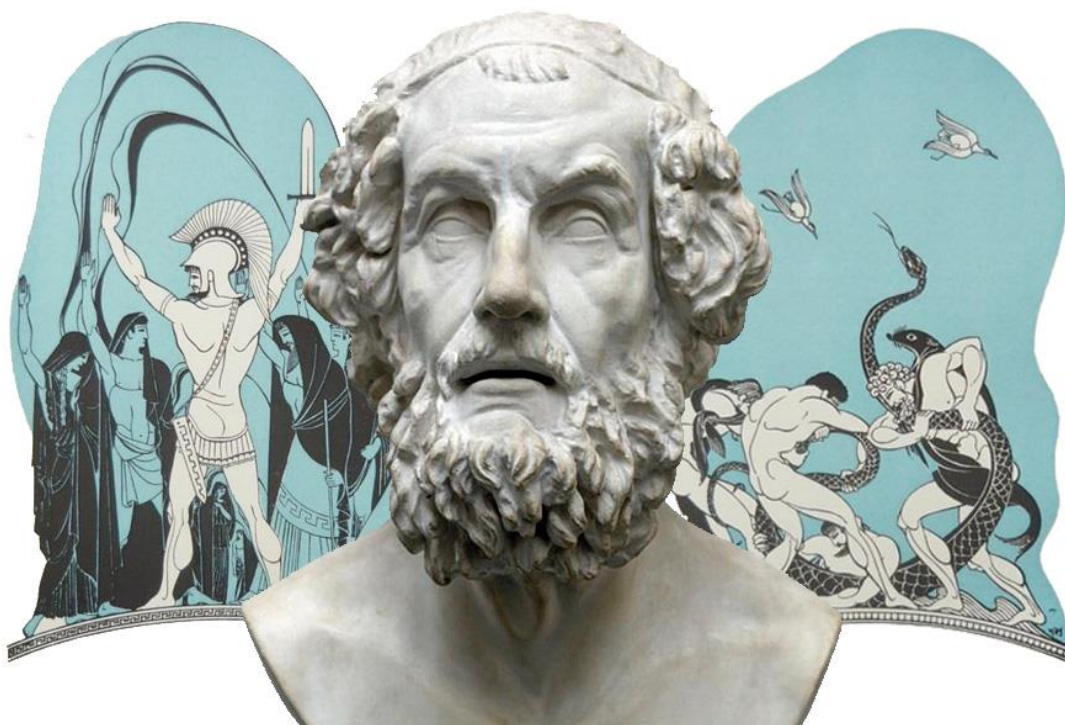
Η σύγχρονη έρευνα, και ειδικότερα όσοι δέχονται ότι ο Όμηρος μπορεί να θεωρηθεί πραγματικό πρόσωπο, τοποθετεί τη ζωή του στον 8ο αι. π.Χ. και θεωρεί πιθανό ότι ήταν Ίωνας ραψωδός, συνεχιστής μιας μακραίωνης παράδοσης ηρωικών αφηγήσεων, που συνέθεσε την *Ιλιάδα* γύρω στο 750 π.Χ. και την *Οδύσσεια* (αν όντως συνέθεσε και τα δύο έργα) γύρω στα 710 π.Χ.

Ορισμένες αρχαίες υποθέσεις για την ζωή του Ομήρου εδραιώθηκαν από νωρίς και αναπαράγονταν σε πολλά μεταγενέστερα έργα και από τον αρχαιοελληνικό λαό. Μερικές από τις πιο γνωστές φήμες που κυκλοφορούν για τον Όμηρο είναι ότι ήταν τυφλός (λαμβάνοντας ως αυτοαναφορικό ένα απόσπασμα που περιγράφει τον τυφλό βάρδο Δημόδοκο), ότι γεννήθηκε στη Χίο, ότι ήταν γιος του ποταμού Μέλη και της νύμφης Κριθέης, ότι ήταν ένας περιπλανώμενος βάρδος, ότι συνέθεσε έναν ποικίλο κατάλογο άλλων έργων, ότι πέθανε είτε στην Ίο είτε αφού απέτυχε να λύσει έναν γρίφο που του έθεσαν να λύσει κάποιοι ψαράδες. Υπάρχουν διάφορες απόψεις σχετικά με την προέλευση του ονόματος Όμηρος.

Οι δύο πιο γνωστές αρχαίες βιογραφίες του Ομήρου είναι ο Βίος του Ομήρου του Ψευδοηρόδοτου και ο Αγώνας Ομήρου και Ησίοδου.

Στις αρχές του 4ου αιώνα π.Χ. ο Αλκιδάμας συνέθεσε μια φανταστική αφήγηση ενός ποιητικού διαγωνισμού στη Χαλκίδα στον οποίο συμμετείχε ο Όμηρος και ο Ησίοδος. Ο Όμηρος αναμενόταν να κερδίσει και απάντησε σε όλες τις ερωτήσεις και τους γρίφους του Ησίοδου με ευκολία. Στη συνέχεια, ο καθένας από τους ποιητές κλήθηκε να απαγγείλει το καλύτερο απόσπασμα από το έργο του. Ο Ησίοδος επέλεξε να απαγγείλει στον διαγωνισμό την αρχή των Έργων και Ημερών του: «Όταν οι Πλειάδες γεννήθηκαν από τον Άτλαντα... όλες στην κατάλληλη εποχή». Ο Όμηρος επέλεξε να απαγγείλει ένα απόσπασμα το οποίο μιλούσε για ένα σώμα Ελλήνων στρατιωτών, αντιμέτωποι με τον εχθρό, παρμένο από το

έπος της Ιλιάδας. Αν και το πλήθος που φώναζε ανακήρυξε νικητή του διαγωνισμού αναγγελίας ποιημάτων τον Όμηρο, ο κριτής απένειμε στον Ησίοδο το βραβείο. Για τον κριτή τα έργα του Ησίοδου που υμνούσαν την κτηνοτροφία, ήταν μεγαλύτερης σημασίας από αυτά του Ομήρου που μιλούσαν για μάχες και σφαγές.



Η Οδύσσεια

Η **Οδύσσεια** είναι το δεύτερο μεγάλο ηρωικό έπος της αρχαίας ελληνικής γραμματείας μετά την *Ιλιάδα*. Αν και τα δύο έπη αποδίδονται από την παράδοση στον Όμηρο, η φιλολογία αναγνωρίζει σημαντικές διαφορές ανάμεσά τους και η επικρατέστερη άποψη είναι ότι η Οδύσσεια συντέθηκε από διαφορετικό ποιητή, πιθανότερα μαθητή του Ομήρου, με κάποια χρονική απόσταση από την Ιλιάδα.

Η Οδύσσεια που αποτελείται από 12.110 στίχους, έναντι των 15.693 στίχων της Ιλιάδας, πραγματεύεται γενικά τον μεταπολεμικό νόστο αναδεικνύοντας τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι παλινοστούντες και ειδικότερα τον περιπετειώδη επαναπατρισμό του ήρωα του Τρωικού Πολέμου και βασιλιά της Ιθάκης Οδυσσέα καθώς και το φόνο των μνηστήρων, οι οποίοι έχοντας εγκατασταθεί στο παλάτι του διεκδικούσαν μέσω της γυναίκας του Πηνελόπης τη βασιλεία.

Έτσι στην Οδύσσεια ο ηρωισμός δεν είναι εκείνος των πεδίων των μαχών αλλά ο καρτερικός αγώνας επιβίωσης και της επιτυχίας των μετά τον

πόλεμο ειρηνικών σκοπών όπως της ανάπτυξης του εμπορίου, της ναυτιλίας και των νέων αποικισμών. Αξιοσημείωτο είναι ότι αν και τα εξιστορούμενα γεγονότα του έπους καλύπτουν βάθος χρόνου μια δεκαετία ο ποιητής του έργου τα έχει εντάξει σε μόλις 41 ημέρες. Παρόμοιο συμβαίνει και στην Ιλιάδα όπου εκεί ο δεκαετής τρωικός πόλεμος εντάχθηκε σε 51 ημέρες

Η Οδύσσεια καταγράφηκε επίσημα στην αρχαία Αθήνα περί τον 6ο αιώνα π.Χ. κατ' εντολή του Πεισίστρατου ή του γιου του Ιππάρχου (560 - 510 π.Χ.), προκειμένου οι τότε ραψωδοί να απαγγέλουν αυτή στις γιορτές των Παναθηναίων χωρίς δικές τους παρεμβολές ή παραλλαγές. Ακολούθως χωρίστηκε από τους Αλεξανδρινούς Γραμματικούς σε 24 ραψωδίες, που αριθμήθηκαν με τα μικρά γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου. Κατά ομάδες οι ραψωδίες συναπαρτίζουν:

- την *Τηλεμάχεια* (α-δ), όπου βλέπουμε το γιο του Οδυσσέα Τηλέμαχο να αναζητά τον πατέρα του,
- τη *Φαιακίδα* ή *Νόστο* (ε-ν), όπου ακούμε τον ίδιο τον ήρωα να αφηγείται στους Φαίακες τις προηγούμενες περιπέτειές του και να φτάνει στην Ιθάκη, και
- τη *Μνηστηροφονία* (ξ-ω), την περιγραφή της τιμωρίας των μνηστήρων.

Η μεγάλη αξία της Οδύσσειας, όπως και της Ιλιάδας διαφαίνεται από το γεγονός ότι διασώθηκε πλήρως λόγω της μεγάλης διάδοσής της σε αντίθεση με τα κύκλια έπη. Στην αρχαιότητα αποτελούσε μάθημα για τα παιδιά με βασικά στοιχεία την ιστορία και τη θρησκεία, όπως λέει και ο Νικήρατος, γιος του στρατηγού Νικία, Η δε επίδραση που άσκησε στην αρχαία ελληνική αλλά και ρωμαϊκή λογοτεχνία και τέχνη (γλυπτική, αγγειογραφία, ζωγραφική κ.ά.) υπήρξε ιδιαίτερα μεγάλη. Αποτέλεσε την βάση για μια σειρά έργων, τον Τρωικό κύκλο. Ακόμα και σήμερα εμπνέει λογοτέχνες, καλλιτέχνες και σκηνοθέτες διαφόρων εθνοτήτων.

Η Οδύσσεια βρίσκεται στην κορυφή της λίστας με τις 100 «ιστορίες που διαμόρφωσαν τον κόσμο». Η επιλογή έγινε από ακαδημαϊκούς, συγγραφείς και μεταφραστές ανά τον κόσμο.

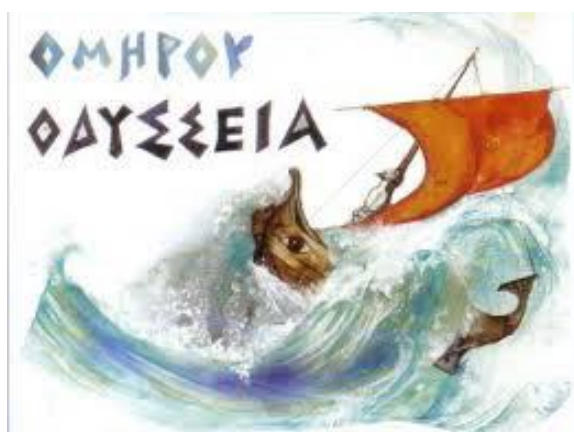
Ο Οδυσσέας

Ο Οδυσσέας, βασιλιάς της Ιθάκης, είναι ο κυριότερος χαρακτήρας στο επικό ποίημα του Ομήρου, Οδύσσεια, και επίσης διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στο άλλο έπος του Ομήρου, την Ιλιάδα. Είναι ευρέως γνωστός για την πονηριά και εφευρετικότητά του, διάσημος και για τα

δέκα χρόνια που του πήρε η επιστροφή στο σπίτι του, μετά τον Τρωικό Πόλεμο, όπως αλληγορικά του απέδωσε ο επικός ποιητής Όμηρος. Ήταν γιος του Λαέρτη και της Αντίκλειας, σύζυγος της Πηνελόπης και πατέρας του Τηλέμαχου και του Τηλέγονου.

Η Ιθάκη είναι νησί των Επτανήσων και βρίσκεται στα νότια της Λευκάδας και στα βορειοανατολικά της Κεφαλλονιάς, από την οποία χωρίζεται με τον ομώνυμο πορθμό. Πρωτεύουσά της είναι το Βαθύ. Πρόκειται για επίμηκες νησί με έκταση 117 τ. χλμ. και πληθυσμό 3.231 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2011. Έως το 2011 αποτελούσε, μαζί με άλλα μικρότερα νησιά, την επαρχία Ιθάκης και ανήκε στο Νομό Κεφαλληνίας. Από το 2011, με την εφαρμογή του Προγράμματος Καλλικράτης αποτελεί ξεχωριστή Περιφερειακή Ενότητα.

Η Οδύσσεια



Η Οδύσσεια είναι το δεύτερο μεγάλο ηρωικό έπος της αρχαίας ελληνικής γραμματείας μετά την Ιλιάδα. Αν και τα δύο έπη αποδίδονται από την παράδοση στον Όμηρο, η φιλολογία αναγνωρίζει σημαντικές διαφορές ανάμεσά τους και η επικρατέστερη άποψη είναι ότι η Οδύσσεια συντέθηκε από διαφορετικό ποιητή, πιθανότερα μαθητή του Ομήρου, με κάποια χρονική απόσταση από την Ιλιάδα.

Βασικό θέμα

Η Οδύσσεια που αποτελείται από 12.110 στίχους, έναντι των 15.693 στίχων της Ιλιάδας, πραγματεύεται γενικά τον μεταπολεμικό νόστο αναδεικνύοντας τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι παλινοστούντες και ειδικότερα τον περιπετειώδη επαναπατρισμό του ήρωα του Τρωικού Πολέμου και βασιλιά της Ιθάκης Οδυσσέα καθώς και το φόνο των μνηστήρων, οι οποίοι έχοντας εγκατασταθεί στο παλάτι του διεκδικούσαν μέσω της γυναίκας του Πηνελόπης τη βασιλεία. Έτσι στην Οδύσσεια ο ηρωισμός δεν είναι εκείνος των πεδίων των μαχών αλλά ο καρτερικός αγώνας επιβίωσης και της επιτυχίας των μετά τον πόλεμο ειρηνικών σκοπών όπως της ανάπτυξης του εμπορίου, της ναυτιλίας και των νέων αποικισμών. Αξιοσημείωτο είναι ότι αν και τα εξιστορούμενα γεγονότα του έπους καλύπτουν βάθος χρόνου μια δεκαετία ο ποιητής του έργου τα έχει εντάξει σε μόλις 41 ημέρες. Παρόμοιο συμβαίνει και στην Ιλιάδα όπου εκεί ο δεκαετής τρωικός πόλεμος εντάχθηκε σε 51 ημέρες.

Σπουδαιότητα του έργου

Η μεγάλη αξία της Οδύσσειας, όπως και της Ιλιάδας διαφαίνεται από το γεγονός ότι διασώθηκε πλήρως λόγω της μεγάλης διάδοσής της σε αντίθεση με τα κύκλια έπη. Στην αρχαιότητα αποτελούσε μάθημα για τα παιδιά με βασικά στοιχεία την και τη θρησκεία, όπως λέει και ο Νικήρατος, γιος του στρατηγού Νικία. Η δε επίδραση που άσκησε στην αρχαία ελληνική αλλά και ρωμαϊκή λογοτεχνία και τέχνη (γλυπτική, αγγειογραφία, ζωγραφική κ.α.) υπήρξε ιδιαίτερα μεγάλη. Αποτελέσε βάση για μια σειρά έργων, τον Τρωικό κύκλο. Ακόμα και σήμερα εμπνέει λογοτέχνες, καλλιτέχνες και σκηνοθέτες διαφόρων εθνοτήτων. Σύμφωνα με το BBC Culture, η Οδύσσεια βρίσκεται στην κορυφή της λίστας με τις 100 «ιστορίες που διαμόρφωσαν τον κόσμο». Η επιλογή έγινε από ακαδημαϊκούς, συγγραφείς και μεταφραστές ανά τον κόσμο.

Οι περιπέτειες του Οδυσσέα

Αφού έπεσε η πόλη του Πριάμου και τέλειωσε ο δεκάχρονος Τρωικός πόλεμος, ξεκίνησαν τα πλοία των Αχαιών, για να γυρίσουν στην πατρίδα. Όμως οι θεοί του Ολύμπου ήτανε θυμωμένοι, γιατί μέσα στην Τροία οι Αχαιοί έκαψαν τους ναούς τους. Γι' αυτό τους έστειλαν ανέμους δυνατούς κι άγρια θαλασσοταραχή, για να δυσκολέψουν το ταξίδι τους. Όλοι όμως γύρισαν γρήγορα στα σπίτια τους. Μόνο ο Οδυσσέας, ο πολυμήχανος βασιλιάς απ' την Ιθάκη, **περιπλανήθηκε** δέκα ολόκληρα χρόνια σε θάλασσες και σε χώρες μακρινές και πέρασε πολλές ταλαιπωρίες, ώσπου να φτάσει στην **Ιθάκη**, την πατρίδα του. Τις περιπέτειες του Οδυσσέα μέχρι την επιστροφή του στην Ιθάκη μάς τις λέει ο Όμηρος στο έργο του **«Οδύσσεια»**.

Ο Οδυσσέας έφυγε με δώδεκα καράβια από την Τροία. Όταν όμως ξανοίχτηκαν τα πλοία του στο Αιγαίο, οι θεοί έστειλαν άγριους ανέμους που τα έσπρωξαν βόρεια, στη χώρα των Κικόνων. Ο Οδυσσέας και οι σύντροφοί του άρπαξαν απ' τους Κίκονες ζώα και γλυκό κρασί και κάθισαν στην αμμουδιά να φάνε. Τότε όμως τους επιτέθηκαν όλοι οι Κίκονες μαζί κι έγινε άγρια μάχη. Πολλοί πολεμιστές σκοτώθηκαν κι οι άλλοι μπήκανε στα καράβια γρήγορα κι έφυγαν μέσα σε άγρια καταιγίδα. Ταξίδεψαν νότια ως τον κάβο Μαλέα. Τότε άρχισε να φυσά βοριάς που έσπρωξε τα καράβια μακριά, στην Αφρική. Έτσι έφτασαν στη **χώρα των Λωτοφάγων**. Βγήκανε στη στεριά κι ο Οδυσσέας έστειλε τρεις απ' τους

συντρόφους του να δουν τι άνθρωποι ζούσαν σ' αυτή τη χώρα. Οι σύντροφοί του πήγαν κι όταν συνάντησαν τους Λωτοφάγους, εκείνοι τους έδωσαν να φάνε **λωτούς**, που ήταν φρούτα μαγεμένα! Αμέσως ξέχασαν πατρίδα και συντρόφους και δεν ήθελαν να φύγουν από εκεί.

Ανήσυχος ο Οδυσσέας πήγε να τους βρει. Τους πήρε με το ζόρι κι αμέσως διέταξε τα καράβια να σαλπάρουν. Μέρες πολλές ταξίδευαν, ώσπου οι άνεμοι τους έφεραν στο νησί των Κυκλώπων. Μόνο το πλοίο του Οδυσσέα πλησίασε εκεί. Τα άλλα έντεκα καράβια έμειναν σ' ένα νησάκι απέναντι. Άραξαν το καράβι κι ο Οδυσσέας με δώδεκα συντρόφους βγήκαν έξω.

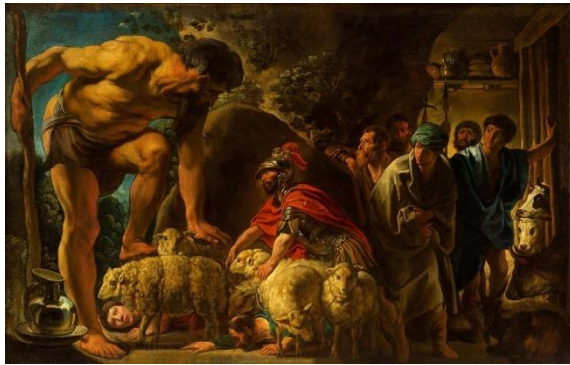
Κοντά στη θάλασσα είδαν μια θεόρατη σπηλιά και μπήκαν μέσα.

Παντού υπήρχαν δοχεία με γάλα και καλάθια με τυρί και πλήθος αρνάκια και κατσίκια. Έφαγαν και περίμεναν να 'ρθει ο νοικοκύρης. Όταν τον είδαν όμως τρόμαξαν. Ήταν πανύψηλος κι είχε ένα μονάχα μάτι στο μέτωπο. Ήταν ο Κύκλωπας **Πολύφημος, ο γιος του Ποσειδώνα**. Έκλεισε την πόρτα της σπηλιάς μ' ένα τεράστιο βράχο κι άναψε δυνατή φωτιά.



Τότε είδε τους ξένους και τους ρώτησε άγρια. «Ποιοι είστε εσείς»; «Ξένοι ναυαγοί, γυρίζουμε απ' την Τροία», του είπε ο Οδυσσέας. Αμέσως ο Πολύφημος άρπαξε δυο συντρόφους και τους έφαγε. Μετά έπεσε για ύπνο. Το πρωί έφαγε άλλους δύο, άνοιξε την πόρτα της σπηλιάς, έβγαλε το κοπάδι, την ξανάκλεισε κι έφυγε. Τότε ο **Οδυσσέας, ο πολυμήχανος**, πήρε ένα μακρύ κλαδί, το έξυσε στην άκρη, ώστε να είναι μυτερό, και το έκρυψε στις στάχτες. Το βράδυ γύρισε ο Πολύφημος κι έφαγε κι άλλους δυο από τους συντρόφους. Τον πλησίασε τότε ο Οδυσσέας κρατώντας ένα ασκί με γλυκό κρασί και του πρόσφερε να πιει. Εκείνος ήπие, του άρεσε και ζήτησε κι άλλο. «Ποιο είναι το όνομά σου» ρώτησε τον Οδυσσέα τότε. «**Κανένα** με φωνάζουν», απάντησε εκείνος. «Εσένα, Κανένα, θα σε φάω τελευταίο», ξανάπε ο Κύκλωπας και συνέχισε να πίνει, ώσπου τελείωσε όλο το κρασί και μεθυσμένος αποκοιμήθηκε. Σηκώθηκε τότε ο Οδυσσέας, άρπαξε το μυτερό κλαδί και, με τη βοήθεια των συντρόφων του, το κάρφωσε στο μάτι του Πολύφημου. Εκείνος πετάχτηκε ουρλιάζοντας και φώναζε βοήθεια. Οι άλλοι Κύκλωπες έτρεξαν έξω απ' τη σπηλιά «Τι έπαθες, Πολύφημε», ρωτούσαν. «**Με τύφλωσε ο Κανένας**». «Αφού κανένας δε σε τύφλωσε, τι φωνάζεις» του απάντησαν κι έφυγαν θυμωμένοι. Τα ξημερώματα ο Κύκλωπας άνοιξε την

πόρτα της σπηλιάς και κάθισε εκεί με απλωμένα χέρια για να τους πιάσει. Όμως ο Οδυσσέας έδεσε τους συντρόφους του κάτω από την κοιλιά των πιο μεγάλων κριαριών κι ο ίδιος κρεμάστηκε απ' τα μαλλιά του



πιο μεγάλου ζώου. Ο Κύκλωπας χάιδευε στη ράχη τα κριάρια, καθώς έβγαιναν, και δεν κατάλαβε πως από κάτω ήταν οι άνθρωποι. Όταν βγήκαν όλοι απ' τη σπηλιά, έτρεξαν στο καράβι και ξεκίνησαν.

Καθώς απομακρύνονταν, φώναζε ο Οδυσσέας. «Πολύφημε, αν σε ρωτήσουν ποιος σε τύφλωσε, να πεις ο Οδυσσέας, ο γιος του Λαέρτη απ' την Ιθάκη». Άρπαξε τότε ένα τεράστιο βράχο ο Κύκλωπας και τον έριξε στο καράβι, μα δεν το χτύπησε. Κι αμέσως σήκωσε τα χέρια του στον ουρανό και είπε: «Πατέρα, Ποσειδώνα, τον Οδυσσέα που με τύφλωσε μην τον αφήσεις να γυρίσει στην Ιθάκη, μα αν είναι να γυρίσει, να περάσει

χίλια βάσανα, να φτάσει μόνος, με ξένο πλοίο, κι εκεί να τον βρουν καινούριες συμφορές». Ταξιδεύοντας ο Οδυσσέας με τους συντρόφους του έφτασαν στο νησί του Αιόλου, που ήταν ο θεός των ανέμων. Το νησί του είχε τείχη χάλκινα και ταξίδευε συνέχεια στη θάλασσα. Ο



Αίολος τους καλοδέχτηκε και τους φιλοξένησε περίπου ένα μήνα. Όταν αποφάσισαν να φύγουν, τους έδωσε ένα **ασκί** που μέσα είχε κλείσει όλους

τους άγριους ανέμους. Έξω άφησε μόνο το Ζέφυρο να σπρώχνει το καράβι. Ο Οδυσσέας κρέμασε το ασκί στου πλοίου του το κατάρτι. Εννιά μερόνυχτα ταξίδευαν και κόντευαν να φτάσουν στην Ιθάκη. Τότε ο Οδυσσέας αποκοιμήθηκε κι οι σύντροφοί του, νομίζοντας πως το ασκί ήταν γεμάτο



ασήμι και χρυσάφι, το άνοιξαν. Αμέσως όρμησαν έξω όλοι **οι άνεμοι** κι έσπρωξαν τα καράβια μακριά στη γη των Λαιστρυγόνων. Υπήρχε ένα λιμάνι εκεί και τα έντεκα καράβια μπήκαν μέσα. Μόνο ο Οδυσσέας με το

καράβι του έμεινε έξω απ' το λιμάνι. **Οι Λαιστρυγόνες** έτρεξαν στο λιμάνι ουρλιάζοντας. Ήταν άγριοι και ψηλοί σα γίγαντες κι άρπαζαν βράχια και τα έριχναν στα πλοία. Τα έσπασαν όλα και τα βύθισαν κι έφαγαν όλους τους ανθρώπους που ήταν μέσα. Μόνο του Οδυσσέα το καράβι γλίτωσε. Κι ο ίδιος και οι σύντροφοί του έφυγαν γρήγορα από τη γη των άγριων Λαιστρυγόνων. Οι άνεμοι τούς έριξαν μετά στο νησί της μάγισσας Κίρκης. Άραξαν σε μια ακρογιαλιά κι ο Οδυσσέας έστειλε μερικούς απ' τους συντρόφους του να πάνε να ρωτήσουν πού βρίσκονταν. Αυτοί βρήκαν γρήγορα το παλάτι της Κίρκης. **Η Κίρκη** τούς πρόσφερε ένα μαγικό ποτό, μετά τους χτύπησε με το **μαγικό ραβδί** της και τους έκανε **γουρούνια**. Μόνο ένας γλίτωσε κι έτρεξε πίσω να το πει στον Οδυσσέα. Εκείνος άρπαξε το σπαθί του κι έτρεξε στο παλάτι. Η Κίρκη τού πρόσφερε ποτό μα, όταν σήκωσε το ραβδί της να τον χτυπήσει, εκείνος άρπαξε το κοφτερό σπαθί του και την ανάγκασε να ξανακάνει τους συντρόφους του ανθρώπους. Έμειναν αρκετό καιρό στης Κίρκης το νησί. Όταν αποφάσισαν να φύγουν, η Κίρκη συμβούλεψε τον Οδυσσέα να κατεβεί στον Άδη, να βρει το **μάντη Τειρεσία**, να τον ρωτήσει πώς θα έφτανε στην Ιθάκη.

Το καράβι του Οδυσσέα ταξίδεψε ως το τέρμα του ωκεανού που βρισκόταν η είσοδος του Άδη. Μπήκε ο Οδυσσέας **στον Άδη**, έσκαψε λάκκο, έσφαξε μέσα δυο αρνιά και πρόσφερε δώρα στους πεθαμένους, αλεύρι, γάλα και κρασί, νερό και μέλι. Τότε μαζεύτηκαν πολλοί νεκροί τριγύρω. Ο Οδυσσέας είδε τον Αχιλλέα, τον Αγαμέμνονα κι άλλους πολλούς από αυτούς που σκοτώθηκαν στην Τροία. Από μακριά είδε και το **Σίσυφο**, που αγωνιζόταν ν' ανεβάσει ένα βράχο στην κορυφή ενός βουνού.



Ο Οδυσσέας και οι σειρήνες

Μετά από λίγο έφτασε κι ο μάντης **Τειρεσίας** και τότε ο Οδυσσέας τον ρώτησε πώς θα τα κατάφερναν να φτάσουν στην Ιθάκη. Ο μάντης του είπε: «**Ο Ποσειδώνας σε μισεί**, γιατί τύφλωσες τον Κύκλωπα Πολύφημο, το γιο του. Όμως, αν δεν πειράζετε τα βόδια του θεού Ήλιου, όταν θα πάτε στο νησί του, θα φτάσετε μια μέρα στην Ιθάκη». Φεύγοντας απ' τον Άδη, ο Οδυσσέας κι οι σύντροφοί του έφτασαν **στο νησί των**

Σειρήνων. Αυτές μάγευαν τους ναυτικούς με το γλυκό **τραγούδι** τους κι όταν αυτοί πλησίαζαν, τους έτρωγαν. Ο Οδυσσέας όμως, όπως τον είχε συμβουλέψει η Κίρκη, βούλωσε με κερί των συντρόφων του τ' αυτιά, για να μην ακούσουν τίποτε, και τους διέταξε τον ίδιο να τον δέσουνε σφιχτά στο κατάρτι του καραβιού του. Πλησιάζοντας τις Σειρήνες μαγεύτηκε απ' το γλυκό τραγούδι τους και παρακαλούσε τους συντρόφους του να τον

λύσουν. Μα εκείνοι τον έδεναν σφιχτότερα, ώσπου απομακρύνθηκαν και δεν ακουγόταν πια το τραγούδι των Σειρήνων.

Πλησίασαν μετά το στενό της Σκύλλας και της Χάρυβδης. Από το ένα



μέρος του στενού **η Χάρυβδη** ρουφούσε το νερό της θάλασσας κι έπνιγε τα καράβια. Δεν την πλησίασαν και γλίτωσαν. Από το άλλο μέρος όμως **η Σκύλλα**, κουλουριασμένη στη σπηλιά της, τέντωσε τα έξι φοβερά κεφάλια της, άρπαξε έξι συντρόφους και τους έφαγε. Πέρασαν κλαίγοντας από το φοβερό στενό και βρέθηκαν στην

ανοιχτή θάλασσα.

Μετά από πολλά μερόνυχτα στη θάλασσα, έφτασαν **στο νησί του θεού Ήλιου**. Εκεί έβοσκαν τα παχιά **βόδια** του θεού. Θυμήθηκε τότε ο Οδυσσέας του Τειρεσία τα λόγια και παρακαλούσε τους συντρόφους του να φύγουν μακριά απ' το νησί αυτό. Μα εκείνοι ήταν πολύ κουρασμένοι και δε δέχονταν. Όταν τους τέλειωσαν τα τρόφιμα, έμειναν μερικές μέρες νηστικοί. Μια μέρα όμως, που ο Οδυσσέας κοιμόταν, έσφαξαν μερικά βόδια και τα έψησαν. Όταν ξύπνησε ο Οδυσσέας τρόμαξε, μα ήταν αργά. Φεύγοντας απ' το νησί του Ήλιου ο Δίας τούς έστειλε άγρια **καταιγίδα** και κύματα θεόρατα. Ένα αστροπελέκι χτύπησε το καράβι και το διέλυσε. Πνίγηκαν όλοι. Μόνο ο Οδυσσέας γλίτωσε. Πιασμένος από ένα ξύλο παράδερνε στη θάλασσα δέκα ολόκληρα μερόνυχτα. Τέλος, τα κύματα τον έβγαλαν στο νησί της νύμφης Καλυψώς. Η Καλυψώ τον πήρε στη σπηλιά της και τον φρόντισε. Όταν συνήλθε, όμως, δεν τον άφηνε να φύγει. Επτά ολόκληρα χρόνια τον κράτησε στο νησί της. Ώσπου τον λυπήθηκε η Αθηνά και παρακάλεσε τον πατέρα της, το Δία, να τον βοηθήσει. Εκείνος έστειλε τον Ερμή στην Καλυψώ και τη διέταξε ν' αφήσει τον Οδυσσέα να φύγει. Έφτιαξε λοιπόν μια **σχεδιά** ο Οδυσσέας και ξανοίχτηκε στο πέλαγος. Δέκα επτά μέρες ταξίδευε και κόντευε να φτάσει στην Ιθάκη. Τότε όμως τον είδε **ο Ποσειδώνας**, που έτυχε να περνάει από εκεί. Χτύπησε με την τρίαινα τη θάλασσα και σήκωσε κύματα τεράστια. Διαλύθηκε η σχεδιά κι ο Οδυσσέας βρέθηκε στη θάλασσα. Δυο μέρες και δυο νύχτες κολυμπούσε και τον έδερναν τα κύματα. Την τρίτη μέρα με τη βοήθεια μιας νεράιδας, της Λευκοθέας, βγήκε σ' ένα ακρογιάλι. Ξάπλωσε κάτω από μια ελιά, σκεπάστηκε με φύλλα και κοιμήθηκε βαθιά. Είχε φτάσει στο **νησί των Φαιάκων**. Τον **ξύπνησαν** την άλλη μέρα κάποιες χαρούμενες φωνές. Ήταν η βασιλοπούλα **Ναυσικά**, που είχε πάει με τις φίλες της να πλύνουν κι, αφού τελείωσαν, έπαιζαν τόπι. Η Ναυσικά λυπήθηκε τον ξένο και τον οδήγησε στο παλάτι του πατέρα της, του Αλκίνοου. Ο Αλκίνοος τον φιλοξένησε κι όταν κάθισαν να φάνε, **ο**

μουσικός του παλατιού, ο Δημόδοκος, έπαιζε τη λύρα του και τραγουδούσε τα κατορθώματα των Αχαιών στην Τροία. Ο Οδυσσέας τότε συγκινήθηκε, τους φανέρωσε ποιος ήταν και τους διηγήθηκε τις περιπέτειές του.

Την άλλη μέρα οι Φαίακες ετοίμασαν καράβι και το σούρουπο ξεκίνησαν να πάνε τον Οδυσσέα **στην Ιθάκη**, την πατρίδα του. Όλη τη νύχτα ταξιδεύανε. Χαράματα έφτασαν στην Ιθάκη. Ο Οδυσσέας κοιμόταν και γι' αυτό τον σήκωσαν στα χέρια και τον ξάπλωσαν στην αμμουδιά. Έβαλαν δίπλα του τα δώρα που του χάρισαν κι έφυγαν.

Όταν ο ήλιος ανέτειλε, ξύπνησε ο Οδυσσέας. Όμως υπήρχε ομίχλη γύρω του και δεν κατάλαβε πως ήταν στην Ιθάκη. Ήρθε τότε η θεά **Αθηνά**, σκόρπισε την ομίχλη κι ο Οδυσσέας κατάλαβε πως βρισκόταν επιτέλους στην Ιθάκη. Γονάτισε κλαίγοντας και φίλησε το χώμα της πατρίδας του και η Αθηνά τού είπε: «Οδυσσέα, στο παλάτι σου έχουν μπει πολλοί μνηστήρες, που κάθε μέρα τρώνε και πίνουν και θέλουν να παντρευτούν την Πηνελόπη, τη γυναίκα σου, και να γίνουν βασιλιάδες της Ιθάκης. Η Πηνελόπη όμως κλαίει αδιάκοπα και περιμένει να γυρίσεις. Τώρα όμως πήγαινε στην καλύβα του πιστού χοιροβοσκού σου, του Εύμαιου, και περίμενε εκεί το γυρισμό του γιου σου, του Τηλέμαχου, που έρχεται από ταξίδι. Είχε πάει στην Πύλο και στη Σπάρτη να μάθει απ' το Μενέλαο κι από το γέρο Νέστορα νέα για σένα». Αμέσως η θεά μεταμόρφωσε τον Οδυσσέα σε **ζητιάνο** κι έτσι αγνώριστος πήγε στην καλύβα του Εύμαιου. **Ο Εύμαιος** δεν τον γνώρισε, όμως τον φιλοξένησε πρόθυμα κι ο Οδυσσέας έμεινε εκεί όλη τη νύχτα. Την άλλη μέρα έφτασε στην καλύβα **ο Τηλέμαχος** κι ο Εύμαιος πήγε στην πόλη να πει στην Πηνελόπη ότι ο γιος της γύρισε απ' το ταξίδι. Σαν έμειναν μόνοι ο Οδυσσέας κι ο Τηλέμαχος, ήρθε η Αθηνά κι έδωσε στον Οδυσσέα την πρώτη του μορφή κι εκείνος φανερώθηκε στο γιο του. Γιος και πατέρας αγκαλιάστηκαν κι έκλαιγαν πολλή ώρα. Μετά κατέστρωσαν μαζί ένα σχέδιο, για να μπορέσουν να σκοτώσουν τους μνηστήρες. Τότε ήρθε πάλι η Αθηνά κι έκανε τον Οδυσσέα ζητιάνο. Το άλλο πρωί ο Τηλέμαχος έφτασε στο



παλάτι και λίγο αργότερα έφτασαν κι ο Οδυσσέας με τον Εύμαιο. Πάτησε ο Οδυσσέας για πρώτη φορά μετά από είκοσι χρόνια το χώμα της αυλής του. Κανένας δεν τον γνώρισε. Μόνο **ο Άργος**, το πιστό σκυλί του, που γέρικο πια περίμενε το αφεντικό του να γυρίσει. Όταν τον είδε να μπαίνει στην αυλή, κούνησε την ουρά του χαρούμενο. Ο Οδυσσέας το πλησίασε και το χαίδεψε δακρυσμένος. Μετά από λίγο ο Άργος, αφού είδε τον Οδυσσέα που γύρισε, ξεψύχησε. Μπήκε μετά ο Οδυσσέας στο σπίτι του

και βρήκε τους **μνηστήρες** να τρώνε και να πίνουν. Κάθισε στο κατώφλι

του σπιτιού κι ο Τηλέμαχος του έφερε να φάει. Οι μνηστήρες τον κοροΐδευαν, τον χτυπούσαν, τον φοβέριζαν και του έλεγαν να φύγει. Έμαθε όμως **η Πηνελόπη** από τον Εύμαιο πως ήρθε ένας ζητιάνος από μακριά στο σπίτι της κι ήθελε να τον δει, να τον ρωτήσει μήπως ήξερε κάτι για τον άνδρα της. Και το βράδυ, που οι μνηστές τέλειωσαν το γλέντι και πήγαν στα σπίτια τους να κοιμηθούν, κάλεσε το ζητιάνο να τον ρωτήσει. Πρώτα όμως κάλεσε την Ευρύκλεια, την πιο πιστή της σκλάβα, να πλύνει τα πόδια του ξένου. **Η Ευρύκλεια** έφερε μια λεκάνη και νερό, μα καθώς του έπλενε τα πόδια, έπιασε ένα σημάδι, που είχε ο Οδυσσέας πάνω από το δεξιό του γόνατο, και τον γνώρισε αμέσως. Πήγε να φωνάξει, όμως εκείνος πρόλαβε και της έκλεισε το στόμα. «Αν μ' αγαπάς, κράτα το στόμα σου κλειστό», της είπε. Μετά μίλησε με την Πηνελόπη, όμως δεν της φανερώθηκε. Μόνο την παρηγόρησε λέγοντάς της πως ο Οδυσσέας θα ερχόταν σύντομα. Η Ευρύκλεια του έστρωσε κρεβάτι να κοιμηθεί, μα ο ύπνος δεν τον έπαιρνε.

Την άλλη μέρα ξανάρθαν οι μνηστήρες στο παλάτι. Οι δούλες έστρωσαν τα τραπέζια κι εκείνοι πάλι άρχισαν να τρώνε και να πίνουν. Τότε **η Αθηνά** έβαλε στο νου της Πηνελόπης να φέρει **το τόξο** του Οδυσσέα και τα βέλη του και δώδεκα τσεκούρια, που είχαν μια τρύπα στην κορφή. Ο Εύμαιος, ο χοιροβοσκός, έστησε τα τσεκούρια στη σειρά και **η Πηνελόπη** είπε: «Ακούστε με, μνηστήρες! Όποιος μπορέσει να λυγίσει αυτού του τόξου τη χορδή και να ρίξει ένα βέλος, που θα περάσει μέσα από τις τρύπες των δώδεκα τσεκουριών, αυτός θα γίνει άνδρας μου». Άρχισαν τότε όλοι **οι μνηστήρες**, ο ένας μετά τον άλλο, να δοκιμάζουν, μα κανείς δε μπόρεσε να τεντώσει τη χορδή. Ζήτησε τότε κι ο Οδυσσέας να δοκιμάσει. Η Πηνελόπη έφυγε κι η Αθηνά αμέσως έδωσε στον Οδυσσέα την πρώτη του μορφή. Εκείνος άρπαξε το τόξο, τέντωσε αμέσως τη χορδή κι έριξε ένα βέλος, που πέρασε σαν αστραπή ανάμεσα απ' τις τρύπες όλων των τσεκουριών. Τότε οι μνηστήρες κατάλαβαν ποιος ήταν και τρόμαξαν. Αμέσως **ο Εύμαιος και η Ευρύκλεια** έκλεισαν όλες τις πόρτες κι ο Οδυσσέας άρχισε να σημαδεύει τους μνηστήρες που προσπαθούσαν να σωθούν. Δίπλα του ο Τηλέμαχος έριχνε κι εκείνος με το τόξο. Τους σκότωσαν όλους και η Ευρύκλεια πήγε στην Πηνελόπη να της πει πως ήρθε ο Οδυσσέας. Εκείνη δεν την πίστεψε. Όταν όμως βεβαιώθηκε πως ο ξένος ήταν ο Οδυσσέας, τον αγκάλιασε κι έκλαψαν κι οι δυο από χαρά. Την άλλη μέρα το πρωί ο Οδυσσέας πήγε να δει τον πατέρα του, το γέρο **Λαέρτη**, που ζούσε μόνος στα κτήματά του. Πικραμένος ο γέροντας χρόνια περίμενε το γιο του να γυρίσει. Κι όταν τον είδε μπροστά του ζωντανό τον αγκάλιασε κι έκλαψε πολλή ώρα. Οι συγγενείς όμως των μνηστήρων πήγαν οπλισμένοι στο παλάτι να βρουν τον Οδυσσέα κι αφού δεν τον βρήκαν εκεί, πήγαν στο Κτήμα του Λαέρτη. Πήραν τότε ο Οδυσσέας κι ο Τηλέμαχος τα όπλα τους κι ετοιμαστήκαν για μάχη. Ήρθε όμως η Αθηνά απ' τον Όλυμπο, στάθηκε ανάμεσα τους και

τους είπε: «Σταματήστε τον πόλεμο και γίνετε όλοι φίλοι». Τότε όλοι άφησαν τα όπλα τους κι ορκίστηκαν πίστη στον Οδυσσέα. Ο Οδυσσέας έζησε από τότε ευτυχισμένος και βασίλεψε πολλά χρόνια στην αγαπημένη του πατρίδα, την Ιθάκη.

Η αξία των έργων του Ομήρου στο πέρασμα του χρόνου

Τα ομηρικά έπη εντάσσονται στον κορμό της προφορικής ποίησης. Η συμβολή της γραφής στη σύνθεση ή την καταγραφή της Ιλιάδας και της Οδύσσειας είναι δύσκολο να καθοριστεί απόλυτα και για αυτό έχουν διατυπωθεί διάφορες υποθέσεις.

Κάποιοι υποστηρίζουν ότι ο Όμηρος δεν γνώριζε γραφή και υπαγόρευσε τα έργα του εγγράμματους ποιητές ώστε το έργο του να αποκτήσει διαχρονική σημασία.

Άλλοι εκτιμούν ότι τα κατέγραψε ο ίδιος ενώ σύμφωνα με μία τρίτη εκδοχή τα έπη μεταδίδονται προφορικά και καταγράφηκαν σε μεταγενέστερα χρόνια.

Η πρώτη επίσημη καταγραφή των ομηρικών επών φαίνεται ότι έγινε στην Αθήνα κατά τον 6ο αιώνα π.Χ., την εποχή που εξουσίαζε την πόλη ο τύραννος Πεισίστρατος ή ο γιος του Ίππαρχος, με σκοπό οι ραψωδοί να τα απαγγέλλουν στη γιορτή των Παναθηναίων.

Στο πέρασμα των ετών τα ομηρικά έπη άσκησαν μεγάλη επίδραση στην αρχαία ελληνική και ρωμαϊκή λογοτεχνία και τέχνη. Λειτουργήσαν ως πηγή έμπνευσης όχι μόνο για λογοτέχνες, αλλά και για σκηνοθέτες καλλιτέχνες και καρτουνίστες. Μέχρι σήμερα, τα διδάσκονται τα παιδιά στο σχολείο και το γεγονός ότι διασώθηκαν ολόκληρα επιβεβαιώνει την τεράστια αξία και κληρονομιά τους.

Το 2018 η Οδύσσεια βρέθηκε στην κορυφή της λίστας με τις "100 ιστορίες που διαμόρφωσαν τον κόσμο" σύμφωνα με το BBC culture. Η Ιλιάδα κατέλαβε την δέκατη θέση με βάση τις απαντήσεις 108 συγγραφέων, ακαδημαϊκών, δημοσιογράφων, κριτικών και μεταφραστών από 35 χώρες στο βρετανικό δίκτυο.

Οι περιπέτειες του Οδυσσέα

Αφού έπεσε η πόλη του Πρίαμου και τελείωσε ο δεκάχρονος Τρωικός πόλεμος, ξεκίνησαν τα πλοία των Αχαιών, για να γυρίσουν στην πατρίδα. Όμως οι θεοί του Ολύμπου ήτανε θυμωμένοι, γιατί μέσα στην Τροία οι Αχαιοί έκαψαν τους ναούς τους. Γι' αυτό τους έστειλαν ανέμους δυνατούς κι άγρια θαλασσοταραχή, για να δυσκολέψουν το ταξίδι τους. Όλοι όμως γύρισαν γρήγορα στα σπίτια τους. Μόνο ο Οδυσσέας, ο πολυμήχανος βασιλιάς απ' την Ιθάκη, περιπλανήθηκε δέκα ολόκληρα χρόνια σε θάλασσες και σε χώρες μακρινές, ώσπου να φτάσει στην Ιθάκη, την πατρίδα του. Τις περιπέτειες του Οδυσσέα μέχρι την επιστροφή του στην Ιθάκη μας τις λέει ο Όμηρος στο έργο του «Οδύσσεια».

Στους Κίκονες, στους Λωτοφάγους και στους Κύκλωπες.

Ο Οδυσσέας έφυγε με δώδεκα καράβια από την Τροία. Όταν όμως ξανοίχτηκαν τα πλοία του στο Αιγαίο, οι θεοί έστειλαν άγριους ανέμους που τα έσπρωξαν βόρεια, στη χώρα των Κικόνων. Ο Οδυσσέας και οι σύντροφοί του άρπαξαν απ' τους Κίκονες ζώα και γλυκό κρασί και κάθισαν στην αμμουδιά να φάνε. Τότε όμως τους επιτέθηκαν όλοι οι Κίκονες μαζί κι έγινε άγρια μάχη. Πολλοί πολεμιστές σκοτώθηκαν κι οι άλλοι μπήκαν στα καράβια γρήγορα κι έφυγαν μέσα σε άγρια καταιγίδα. Ταξίδεψαν νότια ως τον κάβο Μαλέα. Τότε άρχισε να φυσά βοριάς που έσπρωξε τα καράβια μακριά, στην Αφρική. Έτσι έφτασαν στη χώρα των Λωτοφάγων. Βγήκανε στη στεριά κι ο Οδυσσέας έστειλε τρεις απ' τους συντρόφους του να δουν τι άνθρωποι ζούσαν σ' αυτή τη χώρα. Οι σύντροφοί του πήγαν κι όταν συνάντησαν τους Λωτοφάγους, εκείνοι τους έδωσαν να φάνε λωτούς, που ήταν φρούτα μαγεμένα! Αμέσως ξέχασαν πατρίδα και συντρόφους και δεν ήθελαν να φύγουν από εκεί.

Ανήσυχος ο Οδυσσέας πήγε να τους βρει. Τους πήρε με το ζόρι κι αμέσως διέταξε τα καράβια να σαλπάρουν.

Μέρες πολλές ταξίδευαν, ώσπου οι άνεμοι τους έφεραν στο νησί των Κυκλώπων. Μόνο το πλοίο του Οδυσσέα πλησίασε εκεί. Τα άλλα έντεκα καράβια έμειναν σ' ένα νησάκι απέναντι.

Κοντά στη θάλασσα είδαν μια θεόρατη σπηλιά και μπήκαν μέσα. Παντού υπήρχαν δοχεία με γάλα και καλάθια με τυρί και πλήθος αρνάκια και κατσικάκια. Έφαγαν και περίμεναν να 'ρθει ο νοικοκύρης. Όταν τον είδαν όμως τρόμαξαν. Ήταν πανύψηλος κι είχε ένα μονάχα μάτι στο μέτωπο. Ήταν ο Κύκλωπας Πολύφημος, ο γιος του Ποσειδώνα. Έκλεισε την πόρτα της σπηλιάς μ' ένα τεράστιο βράχο κι άναψε δυνατή φωτιά.

Τότε είδε τους ξένους και τους ρώτησε άγρια. «Ποιοι είστε εσείς;» «Ξένοι ναυαγοί, γυρίζουμε από την Τροία», του είπε ο Οδυσσέας. Αμέσως ο Πολύφημος άρπαξε δυο συντρόφους και τους έφαγε. Μετά έπεσε για ύπνο. Το πρωί έφαγε άλλους δύο, άνοιξε την πόρτα της σπηλιάς, έβγαλε το κοπάδι, την ξανάκλεισε κι έφυγε.

Τότε ο Οδυσσέας, ο πολυμήχανος, πήρε ένα μακρύ κλαδί, το έξυσε στην άκρη, ώστε να είναι μυτερό, και το έκρυψε στις στάχτες.

Το βράδυ γύρισε ο Πολύφημος κι έφαγε κι άλλους δύο από τους συντρόφους. Τον πλησίασε τότε ο Οδυσσέας κρατώντας ένα ασκί με γλυκό κρασί και του πρόσφερε να πιει. Εκείνος ήπιε, του άρεσε και ζήτησε κι άλλο. «Ποιο είναι το όνομά σου» ρώτησε τον Οδυσσέα τότε. «Κανένα με φωνάζουν», απάντησε εκείνος. «Εσένα, Κανένα, θα σε φάω τελευταίο», ξανάπε ο Κύκλωπας και συνέχισε να πίνει, ώσπου τελείωσε όλο το κρασί και μεθυσμένος αποκοιμήθηκε.

Σηκώθηκε τότε ο Οδυσσέας, άρπαξε το μυτερό κλαδί και, με τη βοήθεια των συντρόφων του, το κάρφωσε στο μάτι του Πολύφημου. Εκείνος πετάχτηκε ουρλιάζοντας και φώναζε βοήθεια. Οι άλλοι Κύκλωπες έτρεξαν έξω απ' τη σπηλιά. «Τι έπαθες Πολύφημε», ρωτούσαν. «Με τύφλωσε ο Κανένας». «Αφού κανένας δε σε τύφλωσε, τι φωνάζεις» του απάντησαν κι έφυγαν θυμωμένοι.

Τα ξημερώματα ο Κύκλωπας άνοιξε την πόρτα της σπηλιάς και κάθισε εκεί με απλωμένα χέρια για να τους πιάσει. Όμως ο Οδυσσέας έδεσε τους συντρόφους του κάτω από την κοιλιά των πιο μεγάλων κριαριών κι ο ίδιος κρεμάστηκε απ' τα μαλλιά του πιο μεγάλου ζώου. Ο Κύκλωπας χάιδευε στη ράχη τα κριάρια, καθώς έβγαιναν και δεν κατάλαβε πως από κάτω ήταν άνθρωποι. Όταν βγήκαν από τη σπηλιά, έτρεξαν στο καράβι και ξεκίνησαν.



Καθώς απομακρύνονταν, φώναξε ο Οδυσσέας «Πολύφημε, αν σε ρωτήσουν ποιος σε τύφλωσε, να πεις ο Οδυσσέας, ο γιος του Λαέρτη απ' την Ιθάκη». Τότε άρπαξε ένα τεράστιο βράχο ο Κύκλωπας και τον έριξε στο καράβι, μα δεν το χτύπησε. Κι αμέσως σήκωσε τα χέρια του στον ουρανό και είπε: «Πατέρα, Ποσειδώνα, τον Οδυσσέα που με τύφλωσε μην τον αφήσεις να γυρίσει στην Ιθάκη, μα αν

είναι να γυρίσει, να περάσει χίλια βάσανα, να φτάσει μόνος, με ξένο πλοίο, κι εκεί να τον βρουν καινούριες συμφορές.

«Στον Αίολο, στους Λαιστρυγόνες, στο νησί της Κίρκης»

Ταξιδεύοντας ο Οδυσσέας με τους συντρόφους του έφτασαν στο νησί του Αίολου, που ήταν ο θεός των ανέμων. Το νησί του είχε τείχη χάλκινα και ταξίδευε συνέχεια στην θάλασσα. Ο Αίολος τους καλοδέχτηκε και τους φιλοξένησε περίπου ένα μήνα. Όταν αποφάσισαν να φύγουν, τους έδωσε ένα ασκί που μέσα είχε κλείσει όλους τους άγριους ανέμους. Έξω άφησε μόνο το Ζέφυρο να σπρώχνει το καράβι. Ο Οδυσσέας κρέμασε το ασκί στο πλοίο του το κατάρτι. Εννιά μερόνυχτα ταξίδευαν και κόντευαν να φτάσουν στην Ιθάκη. Τότε ο Οδυσσέας αποκοιμήθηκε κι οι σύντροφοί του, νομίζοντας πως το ασκί ήταν γεμάτο ασήμι και χρυσάφι, το άνοιξαν. Αμέσως όρμησαν έξω όλοι οι άνεμοι κι έσπρωξαν τα καράβια μακριά στη των Λαιστρυγόνων.

Υπήρχε ένα λιμάνι εκεί και τα έντεκα καράβια μπήκαν μέσα. Μόνο ο Οδυσσέας με το καράβι του έμεινε έξω απ' το λιμάνι. Οι Λαιστρυγόνες έτρεξαν στο λιμάνι ουρλιάζοντας. Ήταν άγριοι και ψηλοί σα γίγαντες κι άρπαζαν βράχια και τα έριχναν στα πλοία. Τα έσπασαν όλα και το βύθισαν κι έφαγαν όλους τους ανθρώπους που ήταν μέσα. Μόνο του Οδυσσέα το καράβι γλίτωσε. Κι ο ίδιος και οι σύντροφοί του έφυγαν γρήγορα από τη γη των άγριων Λαιστρυγόνων.

Οι άνεμοι τους έριξαν μετά στο νησί της μάγισσας Κίρκης. Άραξαν σε μια ακρογιαλιά κι ο Οδυσσέας έστειλε μερικούς απ' τους συντρόφους του να πάνε να ρωτήσουν πού βρίσκονταν. Αυτοί βρήκαν γρήγορα το παλάτι της Κίρκης. Η Κίρκη τους πρόσφερε ένα μαγικό ποτό, μετά τους χτύπησε με το ραβδί της και τους έκανε γουρούνια. Μόνο ένας γλίτωσε κι έτρεξε πίσω να το πει στον Οδυσσέα. Εκείνος άρπαξε το σπαθί του κι έτρεξε στο παλάτι. Η Κίρκη του πρόσφερε ποτό μα, όταν σήκωσε το ραβδί της να τον χτυπήσει, εκείνος άρπαξε το κοφτερό σπαθί του και την ανάγκασε να ξανακάνει τους συντρόφους του ανθρώπους. Έμειναν αρκετό καιρό στης Κίρκης το νησί. Όταν αποφάσισαν να φύγουν, η Κίρκη συμβούλεψε τον Οδυσσέα να κατεβεί στον Άδη, να βρει τον μάντη Τειρεσία, να τον ρωτήσει πώς θα έφτανε στην Ιθάκη.

«Στον Άδη, στις Σειρήνες, στη Σκύλλα και στη Χάρυβδη»

Το καράβι του Οδυσσέα ταξίδεψε ως το τέρμα του ωκεανού που βρισκόταν η είσοδος του Άδη. Μπήκε ο Οδυσσέας στον Άδη, έσκαψε λάκκο, έσφαξε μέσα δύο αρνιά και πρόσφερε δώρα στους πεθαμένους, αλεύρι, γάλα και κρασί, νερό και μέλι. Τότε μαζεύτηκαν πολλοί νεκροί τριγύρω. Ο Οδυσσέας είδε τον Αχιλλέα, τον Αγαμέμνονα κι άλλους

πολλούς από αυτούς που σκοτώθηκαν στην Τροία. Από μακριά είδε και το Σίσυφο, που αγωνιζόταν ν' ανεβάσει ένα βράχο στην κορυφή ενός βουνού. Μετά από λίγο έφτασε κι ο μάντης Τειρεσίας και τότε ο Οδυσσέας τον ρώτησε πώς θα τα κατάφερναν να φτάσουν στην Ιθάκη. Ο μάντης του είπε: «Ο Ποσειδώνας σε μισεί, γιατί τύφλωσες τον Κύκλωπα Πολύφημο, το γιο του. Όμως, αν δεν πειράξετε τα βόδια του θεού Ήλιου, όταν θα πάτε στο νησί του, θα φτάσετε μια μέρα στην Ιθάκη».

Φεύγοντας απ' τον Άδη, ο Οδυσσέας κι οι σύντροφοί του έφτασαν στο νησί των Σειρήνων. Αυτές μάγευαν τους ναυτικούς με το γλυκό τραγούδι τους κι όταν αυτοί πλησίαζαν, τους έτρωγαν. Ο Οδυσσέας όμως, όπως τον είχε συμβουλέψει η Κίρκη, βούλωσε με κερί των συντρόφων του τ' αυτιά, για να μην ακούσουν τίποτε, και τους διέταξε τον ίδιο να τον δέσουνε σφιχτά στο κατάρτι του καραβιού του.

Πλησιάζοντας τις Σειρήνες μαγεύτηκε απ' το γλυκό τραγούδι τους και παρακαλούσε τους συντρόφους του να τον λύσουν. Μα εκείνοι τον έδεσαν σφιχτότερα, ώσπου απομακρύνθηκαν και δεν ακουγόταν πια το τραγούδι των Σειρήνων.

Πλησίασαν μετά το στενό της Σκύλλας και της Χάρυβδης. Από το ένα μέρος του στενού η Χάρυβδη ρουφούσε το νερό της θάλασσας κι έπνιγε τα καράβια. Δεν την πλησίασαν και γλίτωσαν. Από το άλλο μέρος όμως η Σκύλλα, κουλουριασμένη στη σπηλιά της, τέντωσε τα έξι φοβερά κεφάλια της, άρπαξε έξι συντρόφους και τους έφαγε. Πέρασαν κλαίγοντας από το φοβερό στενό και βρέθηκαν στην ανοιχτή θάλασσα.

«Στο νησί του Ήλιου, στο νησί της Καλυψώς, στο νησί των Φαιάκων»

Μετά από πολλά μερόνυχτα στη θάλασσα, έφτασαν στο νησί του θεού Ήλιου. Εκεί έβοσκαν τα παχιά βόδια του θεού. Θυμήθηκε τότε ο Οδυσσέας του Τειρεσία τα λόγια και παρακαλούσε τους συντρόφους του να φύγουν μακριά απ' το νησί αυτό. Μα εκείνοι ήταν πολύ κουρασμένοι και δε δέχονταν. Όταν τους τέλειωσαν τα τρόφιμα, έμειναν μερικές μέρες νηστικοί. Μια μέρα όμως, που ο Οδυσσέας κοιμόταν, έσφαξαν μερικά βόδια και τα έψησαν. Όταν ξύπνησε ο Οδυσσέας τρόμαξε, μα ήταν αργά. Φεύγοντας απ' το νησί του Ήλιου ο Δίας τους έστειλε άγρια καταιγίδα και κύματα θεόρατα. Ένα αστροπελέκι χτύπησε το καράβι και το διέλυσε. Πνίγηκαν όλοι. Μόνο ο Οδυσσέας γλίτωσε. Πιασμένος από ένα ξύλο παράδερνε στη θάλασσα δέκα ολόκληρα μερόνυχτα. Τέλος, τα κύματα τον έβγαλαν στο νησί της νύμφης Καλυψώς.

Η Καλυψώ τον πήρε στη σπηλιά της και τον φρόντισε. Όταν συνήλθε, όμως, δεν τον άφηνε να φύγει. Επτά ολόκληρα χρόνια τον κράτησε στο

νησί της. Όσπου τον λυπήθηκε η Αθηνά και παρακάλεσε τον πατέρα της, τον Δία, να τον βοηθήσει. Εκείνος έστειλε τον Ερμή στην Καλυψώ και τη διέταξε ν' αφήσει τον Οδυσσέα να φύγει.

Έφτιαξε λοιπόν μια σχεδιά ο Οδυσσέας και ξανοίχτηκε στο πέλαγος. Δέκα επτά μέρες ταξίδευε και κόντευε να φτάσει στην Ιθάκη. Τότε όμως τον είδε ο Ποσειδώνας, που έτυχε να περνάει από εκεί. Χτύπησε με την τρίαινα τη θάλασσα και σήκωσε κύματα τεράστια. Διαλύθηκε η σχεδιά κι ο Οδυσσέας βρέθηκε στη θάλασσα. Δυο μέρες και δυο νύχτες κολυμπούσε και τον έδερναν τα κύματα. Την Τρίτη μέρα με τη βοήθεια μιας νεράιδας, της Λευκοθέας, βγήκε σ' ένα ακρογιάλι. Ξάπλωσε κάτω από μια ελιά, σκεπάστηκε με φύλλα και κοιμήθηκε βαθιά. Είχε φτάσει στο νησί των Φαιάκων.

Τον ξύπνησαν την άλλη μέρα κάποιες χαρούμενες φωνές. Ήταν η βασιλοπούλα Ναυσικά, που είχε πάει με τις φίλες της να πλύνουν κι αφού τελείωσαν, έπαιζαν τόπι. Η Ναυσικά λυπήθηκε τον ξένο και τον οδήγησε στο παλάτι του πατέρα της, του Αλκίνοου. Ο Αλκίνοος τον φιλοξένησε κι όταν κάθισαν να φάνε, ο μουσικός του παλατιού, ο Δημόδοκος, έπαιζε τη λύρα του και τραγουδούσε τα κατορθώματα των Αχαιών στην Τροία. Ο Οδυσσέας τότε συγκινήθηκε, τους φανέρωσε ποιος ήταν και τους διηγήθηκε τις περιπέτειές του.

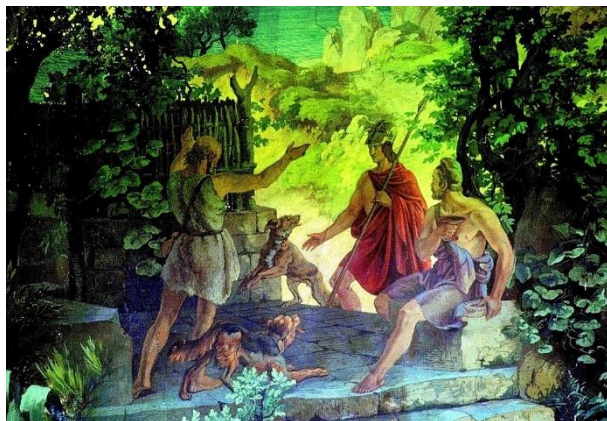
Την άλλη μέρα οι Φαίακες ετοίμασαν καράβι και το σούρουπο ξεκίνησαν να πάνε τον Οδυσσέα στην Ιθάκη, την πατρίδα του. Όλη νύχτα ταξιδεύανε. Χαράματα έφτασαν στην Ιθάκη. Ο Οδυσσέας κοιμόταν και γι' αυτό τον σήκωσαν στα χέρια και τον ξάπλωσαν στην αμμουδιά. Έβαλαν δίπλα του τα δώρα που του χάρισαν κι έφυγαν.

«Ο Οδυσσέας στην Ιθάκη»

Όταν ο ήλιος ανέτειλε, ξύπνησε ο Οδυσσέας. Όμως υπήρχε ομίχλη γύρω του και δεν κατάλαβε πως ήταν στην Ιθάκη. Ήρθε τότε η θεά Αθηνά, σκόρπισε την ομίχλη κι ο Οδυσσέας κατάλαβε πως βρισκόταν επιτέλους στην Ιθάκη. Γονάτισε κλαίγοντας και φίλησε το χώμα της πατρίδας του και η Αθηνά του είπε: «Οδυσσέας, στο παλάτι σου έχουν μπει πολλοί μνηστήρες, που κάθε μέρα τρώνε και πίνουν και θέλουν να παντρευτούν την Πηνελόπη, τη γυναίκα σου και να γίνουν βασιλιάδες της Ιθάκης. Η Πηνελόπη όμως κλαίει αδιάκοπα και περιμένει να γυρίσεις. Τώρα όμως πήγαινε στην καλύβα του πιστού χοιροβοσκού σου, του Εύμαιου, και περίμενε εκεί το γυρισμό του γιου σου, του Τηλέμαχου, που έρχεται από ταξίδι. Είχε πάει στην Πύλο και στη Σπάρτη να μάθει απ' το Μενέλαο κι από το γέρο Νέστορα νέα για σένα».

Αμέσως η θεά μεταμόρφωσε τον Οδυσσέα σε ζητιάνο κι έτσι αγνώριστος πήγε στην καλύβα του Εύμαιου. Ο Εύμαιος δεν το γνώρισε, όμως τον φιλοξένησε πρόθυμα κι ο Οδυσσέας έμεινε εκεί όλη τη νύχτα.

Την άλλη μέρα έφτασε στην καλύβα ο Τηλέμαχος κι ο Εύμαιος πήγε στην



πόλη να πει στην Πηνελόπη ότι ο γιος της γύρισε απ' το ταξίδι. Σαν έμειναν μόνοι ο Οδυσσέας κι ο Τηλέμαχος, ήρθε η Αθηνά κι έδωσε στον Οδυσσέα την πρώτη του μορφή κι εκείνος φανερώθηκε στο γιο του. Γιος και πατέρας αγκαλιάστηκαν κι έκλαιγαν πολλή ώρα. Μετά κατέστρωσαν μαζί ένα σχέδιο,

για να μπορέσουν να σκοτώσουν τους μνηστήρες. Τότε ήρθε πάλι η Αθηνά κι έκανε τον Οδυσσέα ζητιάνο.

Το άλλο πρωί ο Τηλέμαχος έφτασε στο παλάτι και λίγο αργότερα έφτασαν κι ο Οδυσσέας με τον Εύμαιο. Πάτησε ο Οδυσσέας για πρώτη φορά μετά από είκοσι χρόνια το χώμα της αυλής του. Κανένας δεν τον γνώρισε. Μόνο ο Άργος, το πιστό σκυλί του, που γέρικο πια περίμενε το αφεντικό του να γυρίσει. Όταν τον είδε να μπαίνει στην αυλή, κούνησε την ουρά του χαρούμενο. Ο Οδυσσέας το πλησίασε και το χάιδεψε δακρυσμένος. Μετά από λίγο ο Άργος, αφού είδε τον Οδυσσέα που γύρισε, ξεψύχησε.

Μπήκε μετά ο Οδυσσέας στο σπίτι του και βρήκε τους μνηστήρες να τρώνε και να πίνουν. Κάθισε στο κατώφλι του σπιτιού κι ο Τηλέμαχος του έφερε να φάει. Οι μνηστήρες τον κοροΐδευαν, τον χτυπούσαν, τον φοβέριζαν και του έλεγαν να φύγει.

Έμαθε όμως η Πηνελόπη από τον Εύμαιο πως ήρθε ένα ζητιάνος από μακριά στο σπίτι της κι ήθελε να τον δει, να τον ρωτήσει μήπως ήξερε κάτι για τον άνδρα της. Και το βράδυ, που μνηστήρες τέλειωσαν το γλέντι και πήγαν στα σπίτια τους να κοιμηθούν, κάλεσε τον ζητιάνο να τον ρωτήσει. Πρώτα όμως κάλεσε την Ευρύκλεια, την πιο πιστή της σκλάβα, να πλύνει τα πόδια του ξένου. Η Ευρύκλεια έφερε μια λεκάνη και νερό, μα καθώς του έπλενε τα πόδια, έπιασε ένα σημάδι, που είχε ο Οδυσσέας πάνω από το δεξιό του γόνατο, και τον γνώρισε αμέσως. Πήγε να φωνάξει, όμως εκείνος πρόλαβε και της έκλεισε το στόμα. «Αν μ' αγαπάς, κράτα το στόμα σου κλειστό», της είπε.

Μετά μίλησε με την Πηνελόπη, όμως δεν της φανερώθηκε. Μόνο την παρηγόρησε λέγοντάς της πως ο Οδυσσέας θα ερχόταν σύντομα. Η Ευρύκλεια του έστρωσε κρεβάτι να κοιμηθεί, μα ο ύπνος δεν τον έπαιρνε.

«Ο Οδυσσέας σκοτώνει τους μνηστήρες»

Την άλλη μέρα ξανάρθαν οι μνηστήρες στο παλάτι. Οι δούλες έστρωσαν τα τραπέζια κι εκείνοι πάλι άρχισαν να τρώνε και να πίνουν. Τότε η Αθηνά έβαλε στο νου της Πηνελόπης να φέρει το τόξο του Οδυσσέα και τα βέλη του και δώδεκα τσεκούρια, που είχαν μια τρύπα στην κορφή. Ο Εύμαιος, ο χοιροβοσκός, έστησε τα τσεκούρια στη σειρά και η Πηνελόπη είπε: «Ακούστε με, μνηστήρες! Όποιος μπορέσει να λυγίσει αυτού του τόξου τη χορδή και να ρίξει ένα βέλος, που θα περάσει μέσα από τις τρύπες των δώδεκα τσεκουριών, αυτός θα γίνει άνδρας μου».

Άρχισαν τότε όλοι οι μνηστήρες, ο ένας μετά τον άλλο, να δοκιμάζουν, μα κανείς δε μπόρεσε να τεντώσει τη χορδή. Ζήτησε τότε κι ο Οδυσσέας να δοκιμάσει. Η Πηνελόπη έφυγε κι η Αθηνά αμέσως έδωσε στο Οδυσσέα την πρώτη του μορφή. Εκείνος άρπαξε το τόξο, τέντωσε αμέσως τη χορδή κι έριξε ένα βέλος, που πέρασε σαν αστραπή ανάμεσα απ' τις τρύπες όλων των τσεκουριών. Τότε οι μνηστήρες κατάλαβαν ποιος ήταν και τρόμαξαν. Αμέσως ο Εύμαιος και η Ευρύκλεια έκλεισαν όλες τις πόρτες κι ο Οδυσσέας άρχισε να σημαδεύει τους μνηστήρες που προσπαθούσαν να σωθούν. Δίπλα του ο Τηλέμαχος έριχνε κι εκείνος με το τόξο.

Τους σκότωσε όλους και η Ευρύκλεια πήγε στην Πηνελόπη να της πει πως ήρθε ο Οδυσσέας. Εκείνη δεν την πίστεψε. Όταν όμως βεβαιώθηκε πως ο ξένος ήταν ο Οδυσσέας, τον αγκάλιασε κι έκλαψαν κι οι δυο από χαρά.

Την άλλη μέρα το πρωί ο Οδυσσέας πήγε να δει τον πατέρα του, το γέρο Λαέρτη, που ζούσε μόνος στα κτήματά του. Πικραμένος ο γέροντας χρόνια περίμενε το γιο του να γυρίσει. Κι όταν τον είδε μπροστά του ζωντανό τον αγκάλιασε κι έκλαψε πολλή ώρα.

Οι συγγενείς όμως των μνηστήρων πήγαν οπλισμένοι στο παλάτι να βρουν τον Οδυσσέα κι αφού δεν τον βρήκαν εκεί, πήγαν στο κτήμα του Λαέρτη. Πήραν τότε ο Οδυσσέας κι ο Τηλέμαχος τα όπλα τους κι ετοιμάστηκαν για μάχη. Ήρθε όμως η Αθηνά απ' τον Όλυμπο, στάθηκε ανάμεσά τους και τους είπε: «Σταματήστε το πόλεμο και γίνετε όλοι φίλοι». Τότε όλοι άφησαν τα όπλα τους κι ορκίστηκαν πίστη στον Οδυσσέα.

Ο Οδυσσέας έζησε από τότε ευτυχισμένος και βασίλεψε πολλά χρόνια στην αγαπημένη του πατρίδα, την Ιθάκη.

«Ποιοι θεοί ήταν εχθροί του Οδυσσέα στην πορεία του προς την Ιθάκη και ποιοι ήταν φίλοι του»

Η Οδύσσεια γράφτηκε από τον αρχαίο Έλληνα ποιητή Όμηρο, ο οποίος μιλάει για την πορεία και την επιστροφή του Οδυσσέα στην πατρίδα του την Ιθάκη. Συνάντησε πολλούς θεούς αλλά και κανονικούς ανθρώπους στον δρόμο του, οι οποίοι τον βοήθησαν αλλά και κάποιοι που τον «παγίδεψαν».

Κάποιοι από τους εχθρούς του ήταν:

Ο Οδυσσέας τύφλωσε τον Πολύφημο, εξόργισε τον Ποσειδώνα, ο οποίος ορκίστηκε να μην τον αφήσει ποτέ να επιστρέψει στην Ιθάκη, προκάλεσε τεράστια τρικυμία.

Όταν έφτασε στο νησί Τρινακρία έβοσκαν οι ιερές αγελάδες του Ήλιου. Οι σύντροφοι του Οδυσσέα τόλμησαν και τις έσφαξαν. Ο Δίας εξοργίστηκε και του κατακεραύνωσε μαζί με το καράβι.

Κάποιοι από τους φίλους του ήταν:

Όταν ο Οδυσσέας πήγε στην Καλυψώ έμεινε σε μια σπηλιά. Έπρεπε να φύγει όμως και δεν τον άφηναν. Έτσι η θεά Αθηνά τον λυπήθηκε και ζήτησε από τον Δία να τον βοηθήσει. Επίσης η θεά Αθηνά σκόρπισε την ομίχλη που υπήρχε στην Ιθάκη και έτσι ο Οδυσσέας κατάλαβε πως είναι στην πατρίδα του.



Τρωικός Πόλεμος

Ο Τρωικός Πόλεμος ήταν μία δεκαετής, εμφύλια πολεμική σύγκρουση ανάμεσα στους Έλληνες, με αντίπαλα στρατόπεδα τους Αχαιούς (ή Αργείους ή Δαναούς στον Όμηρο, όπως αποκαλούσε τους Μυκηναίους) και τους Τρώες.

Πραγματοποιήθηκε κάτω από τα τείχη της Τροίας αλλά και σε γειτονικές πόλεις που συμμαχούσαν με αυτή. Η κύρια αφορμή του πολέμου ήταν η αρπαγή της Ελένης, της συζύγου του βασιλιά της Σπάρτης, Μενέλαου, από τον πρίγκιπα της Τροίας Πάρι.

Τα γεγονότα του Τρωικού Πολέμου αναφέρονται σε αμέτρητα έργα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας και έχουν εμπνεύσει αναρίθμητα έργα τέχνης. Δεν υπάρχει ένα συγκεκριμένο συγγραφικό έργο που να εξιστορεί το σύνολο του πολέμου, από την αρχή ως το τέλος του. Παρ' όλα αυτά, υπάρχει ένα σύνολο έργων που δίνει ολοκληρωμένη εικόνα των γεγονότων, μολονότι ορισμένες πηγές μεταξύ τους έρχονται σε αντίθεση. Παραδοσιακά, τα πιο σημαντικά έργα θεωρούνται τα Ομηρικά Έπη, η Οδύσσεια και ιδιαίτερα η Ιλιάδα, δημιουργημένα τον 9^ο ή τον 8^ο αιώνα π.Χ.. Κάθε έπος όμως εξιστορεί μόνο μέρος των πολεμικών επιχειρήσεων. Η Ιλιάδα καλύπτει ένα μικρό διάστημα κατά το τελευταίο έτος του πολέμου, ενώ η Οδύσσεια επικεντρώνεται στην επιστροφή του Οδυσσέα στην πατρίδα του, την Ιθάκη, αφού προηγήθηκε η άλωση της Τροίας.



ΙΛΙΑΔΑ

Η Ιλιάδα είναι ένα από τα ομηρικά έπη, μαζί με την Οδύσσεια και σώζεται ολόκληρη στις μέρες μας. Η σύνθεσή της τοποθετείται στον 8ο αιώνα π.Χ. και βασίζεται στην παράδοση προφορικής σύνθεσης και απαγγελίας ηρωικών ποιημάτων που είχε αναπτυχθεί τους προηγούμενους αιώνες. Το ποίημα, περιγράφει κάποια γεγονότα της πολιορκίας της Τροίας από τους Αχαιοούς, είναι γραμμένο σε δακτυλικό εξάμετρο και αποτελείται από 15.693 στίχους.

Τα γεγονότα του Τρωικού Πολέμου, που αφηγείται η Ιλιάδα, διαδραματίζονται στον δέκατο χρόνο του πολέμου και εκτυλίσσονται σε περίπου 51 ημέρες. Δεν ονομάζεται Άχιλλης αλλά Ίλιος, από την πόλη Ίλιον (Τροία), γύρω από την οποία εξελίσσεται.

Από τους Γραμματικούς της Αλεξάνδρειας, η Ιλιάδα διαιρέθηκε σε 24 ραψωδίες, σύμφωνα με ελληνικό αλφάβητο (Α-Ω), ενώ οι ραψωδίες της Οδύσσειας αναφέρονται με μικρά γράμματα.

Η πρώτη ραψωδία χρησιμεύει ως εισαγωγή σε ολόκληρο το έπος, το οποίο αποτελείται από τρία μέρη. Το πρώτο μέρος αρχίζει από τη Β και φτάνει μέχρι τη Ι ραψωδία, η δεύτερη αρχίζει από τη ραψωδία Κ και τελειώνει στην Τ και η τρίτη από τη ραψωδία Υ μέχρι το τέλος.

Η Περιπλάνηση του Οδυσσέα



Οι μαθητές της ΣΤ΄ τάξης

1. Ελένη Α.
2. Παναγιώτης
3. Δέσποινα
4. Αναστασία
5. Γιάννης
6. Μάιρα
7. Σώτια
8. Βλαδίμηρος
9. Παρασκευάς
10. Μαίρη
11. Κωνσταντίνος
12. Πολυτίμη
13. Λουκάς - Μιλτιάδης –Λουί
14. Γεράσιμος
15. Βασίλης
16. Μηνάς
17. Ελένη Π.
18. Γεώργιος
19. Άγγελος
20. Δημήτρης
21. Πάνος
22. Σταυρούλα